

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بجثمان در آیه ۵۵ از سوره مائده بود: ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾^۱، عرض کردیم در مورد این آیه بحثهای کلامی تفسیری روائی رجالی تاریخی و فقهی واقع شده.

در بین علماء و فقهاء اهل بیت شکی نیست در اینکه مورد سوم حضرت امیر علیه السلام می باشد و در آیه بدون هیچ قید و شرطی گفته شده که ولی شما اول خداست و دوم رسول خدا و سوم وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ که مراد حضرت امیر علیه الصلاة والسلام است که در بین نماز انگشت خودشان را به عنوان تصدق به آن سائل دادند، و اما علماء عامه اکثراً مثل ما قائل شده اند ولی چند نفر از آنها مخالفت کرده اند مِن جمله فخر رازی که بحث امروز ما نیز در مورد اشکالاتی است که فخر رازی بر استدلال ما به این آیه کرده است.

فخر رازی در تفسیر کبیر جلد ۱۲ صفحه ۳۰ در تفسیر آیه مذکور گفته استدلال امامیه بر این آیه و اثبات ولایت امیرالمؤمنین علیه السلام ممنوع و سپس اشکالاتی را ذکر کرده:

اشکال اول: زکات به آن مقدار از مال گفته می شود که بر هر شخصی واجب است آن را اداء کند و در شرع نصاب و مقدار آن نیز مشخص شده است، بر علی بن ابی طالب علیه السلام زکات واجب نبوده و اگر هم واجب بوده ایشان در حال نماز نمی تواند آن را پرداخت کند زیرا اگر زکات بر کسی واجب شود باید فوراً آن را پرداخت کند نه اینکه به تأخیر بیندازد و به مسجد بیاید و نماز بخواند و در حال رکوع آن را بپردازد پس این تأخیر در پرداخت زکات است و تأخیر نیز معصیت است و علی علیه السلام اهل معصیت نبوده بنابراین حمل این آیه بر علی علیه السلام درست نیست.

اشکال دوم: علی بن ابی طالب علیه السلام کسی بوده که قلب و ذهنش مستغرق در فکر و ذکر و یاد خدا بوده و در حال

نماز تمام توجه او به خدا بوده و این با دادن انگشت به سائل در حال نماز منافات دارد فلذا نمی توانیم این آیه را بر علی بن ابی طالب علیه السلام حمل کنیم.

اشکال سوم: دادن انگشت به فقیر در حال نماز فعل کثیر است و فعل کثیر مبطل نماز است فلذا نمی توانیم آیه را حمل کنیم بر اینکه حضرت علی علیه السلام در حال نماز انگشتش را از دستش درآورده و به سائل داده زیرا این فعل کثیر است و یکی از قواطع صلاة می باشد.

اشکال چهارم: بین شیعه و امامیه معروف است که علی علیه السلام فقیر بوده و اصلاً چیزی نداشته که بخواهد زکات بدهد و حتی به قدری فقیر بوده که در مورد او و اهل بیت او آیه: ﴿وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا﴾^۲ نازل شده، پس آیه را نمی توانیم بر علی بن ابی طالب علیه السلام حمل کنیم. **اشکال پنجم:** در صورتی استدلال به این آیه صحیح است که ما "ولی" را به معنای مدیر و مدبر بگیریم درحالی که "ولی" به معنای ناصر و یاور می باشد و در قرآن کریم نیز گفته شده: ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾^۳ و آیه نیز به همین معنی اشاره دارد یعنی می گوید خدا و رسول و سلمنا علی علیه السلام ناصر و محب و یاور شما هستند و دیگر بر ولایت و امامت دلالت ندارد.

اشکال ششم: علی علیه السلام بیشتر از مردم بر آیات قرآن تسلط داشته و از همه آگاه تر بوده لذا اگر آیه بر ولایت و امامت دلالت داشت خود علی علیه السلام باید بر این آیه استدلال می کرد درحالی که در هیچ یک کلمات و استدلال های ایشان چنین چیزی ذکر نشده و ما نمی بینیم که علی بن ابی طالب علیه السلام در جایی بر این آیه برای ولایت و امامت استدلال کرده باشد. اینها اشکالات فخر رازی بر استدلال بر این آیه بود که به عرضتان رسید و اما جواب از این اشکالات بماند برای روز شنبه إن شاء الله تعالی ...

والحمد لله رب العالمین و صلی الله علی

محمد و آله الطاهرين

^۲ سوره انسان، آیه ۸.

^۳ سوره توبه، آیه ۷۱.

^۱ سوره مائده، آیه ۵۵.